

Mihai GICOVEANU

BOIERII VÂRNAV DIN SECOLELE XVII - XVIII

Cuvinte - cheie: boieri, familia Vârnav, Secuieni, secolele XVI - XVIII, dregătorii, arbore genealogic.

În istoria Țărilor Române ascensiunea și decăderea clasei boierești au depins adesea de legăturile matrimoniale pe care reprezentanții acesteia le-au inițiat și le-au perpetuat. Invaziile, schimbările dese de domnie, „*hiclenia*” și disputele interne au contribuit covârșitor la evoluția clasei dominante. Unor astfel de reguli s-au circumscris și boierii Vârnav¹, care au trăit în cuprinsul ținuturilor Neamț, Roman, Bacău, Iași, Vaslui, dar și între Prut și Nistru. Prin prisma importanței lor în partea de nord a Moldovei, în epocă s-a consacrat sintagma „*Vârnavii botoșăneni*”².

Nicolae Iorga arăta, în 1919, în articolul dedicat rolului constructiv în viața Moldovei a familiei boierești Vârnav, că „*fără ca vreun membru al ei să se fi ridicat la însemnătatea politică și socială a boierimii mari, de Divan, ea a fost neconținut amestecată, nu numai în viața culturală, dar câteodată, în toate mișcările cu caracter național*”³. O analiză profundă a acestei aprecieri, coroborată cu numeroase informații documentare, publicate parțial, dovedesc veridicitatea celor spuse de marele istoric, ba chiar statornicesc ideea că Vârnavii au constituit o grupare boierească de referință în secolul al XIX-lea.

Din aceste considerente, Vârnavilor le-a fost dedicat un spațiu semnificativ în scrieri mai de tot felul: politice, științifice, literare etc. Din păcate, mai în toate lucrările s-au strecurat erori, inclusiv în spițele genealogice realizate sau furnizate de membrii familiei⁴. În cele ce urmează, vom urmări evoluția familiei boierești Vârnav în secolele XVII – XVIII, cu specificarea că limitarea demersului nostru la acest interval de timp este determinată de faptul că această perioadă este mai puțin cunoscută și documentată, de unde și erorile și confuziile care s-au strecurat în unele scrieri. În veacul XIX au trăit figuri emblematice ai vârnăvștilor, fiecare meritând un studiu de sine stătător. Despre numele de familie Vârnav s-au emis mai multe ipoteze. Folcloristul Artur Gorovei a acceptat ideea că acest neam descindea din „*Irimia*

¹ Lucrarea a fost prezentată în ședința din 10 iunie 2014 a Filialei Iași a Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române.

² Pomelnicul bisericii mănăstirii Berzunți precizează, printre altele, că acest edificiu s-a prefăcut și cu cheltuiala unor „*Vârnavești di Botoșeni*” (BOR, XIV, 1890, nr. 6, p. 449).

³ N. Iorga, „*O foaie de popularizare igienică și economică la 1844 - 1845. Rolul fraților Vârnav în Renașterea românească*”, în RI, V, 1919, nr. 8-9, pp. 170 - 187.

⁴ Cunoaștem o spiță datată 1840, publicată de către D. Furnică (*Din istoria comerțului la români, mai ales băcănia*, București, 1906, p. XIV), și o alta din 1868, inserată într-o lucrare a lui Artur Gorovei (*Monografia orașului Botoșani*, Botoșani, 1926, pp. 143 - 149).

¹ Lucrarea a fost prezentată în ședința din 10 iunie 2014 a Filialei Iași a Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române.

² Pomelnicul bisericii mănăstirii Berzunți precizează, printre altele, că acest edificiu s-a prefăcut și cu cheltuiala unor „*Vârnavești di Botoșeni*” (BOR, XIV, 1890, nr. 6, p. 449).

³ N. Iorga, „*O foaie de popularizare igienică și economică la 1844 - 1845. Rolul fraților Vârnav în Renașterea românească*”, în RI, V, 1919, nr. 8-9, pp. 170 - 187.

⁴ Cunoaștem o spiță datată 1840, publicată de către D. Furnică (*Din istoria comerțului la români, mai ales băcănia*, București, 1906, p. XIV), și o alta din 1868, inserată într-o lucrare a lui Artur Gorovei (*Monografia orașului Botoșani*, Botoșani, 1926, pp. 143 - 149).

Din aceste considerente, Vârnavilor le-a fost dedicat un spațiu semnificativ în scrieri mai de tot felul: politice, științifice, literare etc. Din păcate, mai în toate lucrările s-au strecurat erori, inclusiv în spițele genealogice realizate sau furnizate de membrii familiei⁴. În cele ce urmează, vom urmări evoluția familiei boierești Vârnav în secolele XVII – XVIII, cu specificarea că limitarea demersului nostru la acest interval de timp este determinată de faptul că această perioadă este mai puțin cunoscută și documentată, de unde și erorile și confuziile care s-au strecurat în unele scrieri. În veacul XIX au trăit figuri emblematice ai vârnăvștilor, fiecare meritând un studiu de sine stătător. Despre numele de familie Vârnav s-au emis mai multe ipoteze. Folcloristul Artur Gorovei a acceptat ideea că acest neam descindea din „*Irimia*

chiar statornicesc ideea că Vârnavii au constituit o grupare boierească de referință în secolul al XIX-lea.

Din aceste considerente, Vârnavilor le-a fost dedicat un spațiu semnificativ în scrieri mai de tot felul: politice, științifice, literare etc. Din păcate, mai în toate lucrările s-au strecurat erori, inclusiv în spițele genealogice realizate sau furnizate de membrii familiei⁴. În cele ce urmează, vom urmări evoluția familiei boierești Vârnav în secolele XVII – XVIII, cu specificarea că limitarea demersului nostru la acest interval de timp este determinată de faptul că această perioadă este mai puțin cunoscută și documentată, de unde și erorile și confuziile care s-au strecurat în unele scrieri. În veacul XIX au trăit figuri emblematice ai vârnăvștilor, fiecare meritând un studiu de sine stătător. Despre numele de familie Vârnav s-au emis mai multe ipoteze. Folcloristul Artur Gorovei a acceptat ideea că acest neam descindea din „*Irimia*

chiar statornicesc ideea că Vârnavii au constituit o grupare boierească de referință în secolul al XIX-lea.

Din aceste considerente, Vârnavilor le-a fost dedicat un spațiu semnificativ în scrieri mai de tot felul: politice, științifice, literare etc. Din păcate, mai în toate lucrările s-au strecurat erori, inclusiv în spițele genealogice realizate sau furnizate de membrii familiei⁴. În cele ce urmează, vom urmări evoluția familiei boierești Vârnav în secolele XVII – XVIII, cu specificarea că limitarea demersului nostru la acest interval de timp este determinată de faptul că această perioadă este mai puțin cunoscută și documentată, de unde și erorile și confuziile care s-au strecurat în unele scrieri. În veacul XIX au trăit figuri emblematice ai vârnăvștilor, fiecare meritând un studiu de sine stătător. Despre numele de familie Vârnav s-au emis mai multe ipoteze. Folcloristul Artur Gorovei a acceptat ideea că acest neam descindea din „*Irimia*

Cuvinte - cheie: boieri, familia Vârnav, Secuieni, secolele XVI - XVIII, dregătorii, arbore genealogic.

BOIERII VÂRNAV DIN SECOLELE XVII - XVIII

Mihai GICOVEANU

Vârnav ot Cernești, diac în 1621, cel care a venit de la Varna din Bulgaria și au fost ginere hatmanului Dinga”⁵, bazându-se pe un arbore genealogic ”prescris pe curat” în 1868 de Iordachi von Vârnav. Gheorghe Bezviconi scria în 1935 că în acea vreme în Basarabia mai circula legenda că înaintașii Vârnaveștilor ar fi venit din Serbia în secolul XVI⁶. Tot el amintea și de o „linie falsă”⁷ a acestei familii, ce s-a dezvoltat peste Prut în contextul recunoașterii de către autoritățile rusești a nobleții unor familii boierești.

La aceste ipoteze mai adăugăm și posibilitatea ca patronimul în discuție să derive din variantele Vârnav / Varnavas⁸, ca nume monahal, sau chiar din Barna⁹.

Urmașii din secolul XIX ai familiei Vârnav aminteau uneori despre strămoșul lor „Eremia ot Cernești”. Un sat cu nume Cernești a existat lângă Hârlău, însă ca proprietate vârnăvească este semnalat doar de la începutul veacului XVIII¹⁰. Un act din 1631, prin care diacului Ieremia Vârnav din

Secuieni îi erau confirmate mai multe cumpărături de ocini, amintește și de un loc „de suptu Cernești”¹¹ care aparținea moșiei Secuieni.

Prima mențiune documentară a acestei familii datează din 5 ianuarie 1561, când este amintit ca martor la o vânzare Vârnav pitarul¹² din Săcuiani. Acest sat, aproape de drumul ce lega târgul Roman de Bacău, aparținea administrativ de ținutul Neamț și este locul de baștină al Vârnaveștilor moldoveni, însă aceștia nu au fost și descălecătorii așezării, ale cărei începuturi îl au în centru pe boierul Ion Porcu¹³.

Ieremia Vârnav diacul este consemnat în documente între 1623 și 1643, fie în calitate de martor și scriitor de acte, fie ca beneficiar al unor cumpărături din hotarul satului

⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143. Originea bulgărească a acestei familii a fost prezentată cu ironie în a doua jumătate a sec. XIX, chiar de către o rudă a vârnăveștilor, boierul dorohioian Dimitrie Ghițescu, autorul unor memorii (A.D. Xenopol, „Amintirile unui boier moldovean”, în *AARMSI*, XXXII, 1909 - 1910, p. 1008).

⁶ Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, 1935, nr. 21-24, p. 42, nota 1; Idem, *Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru*, II, București, 1943, p. 169.

⁷ Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, p. 44. Din considerente materiale, s-a conturat ideea că anumiți vârnăvești erau „falși”, pentru a asigura unora dintre ei un ascendent cât mai vechi și „nepătat”. O astfel de stare surprinde disputele care existau în interiorul familiilor boierești.

⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, III, Iași, 1907, pp. 232, XVI, 1926, p. 64; Aurel V. Sava, *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București, 1944, nr. 80. În Țara Românească este menționat un Vârnav încă din 1372 (*BCIR*, XVI, 1938, p. 19).

⁹ N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, Edit. Academiei RPR, București, 1963, p. 167; A. Bălan Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, Edit. Minerva, București, 2003, pp. 596-597; Gh. Bezviconi, *Boierimea dintre Prut și Nistru*, p. 169, nota 5.

¹⁰ ANR, *Colecția Achiziții noi. Indice cronologic nr. 25/II*, întocmit de Marcel Dumitru Ciucă și colab., București, 2008, nr. 595. Despre sat, a se vedea și: N. Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, VII, București, 1904, pp. 123 și 128-129; T. Bălan, *Documente bucovinene*, V, Cernăuți, 1939, pp. 189-190; Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, III/1, Iași, 1910, pp. 64-65, 87-88, 138, III/2, 1912, pp. 138-139.

¹¹ *DRH*, A, Moldova, XX, ed. de I. Caproșu și C. Burac, București, Edit. Academiei Române, 2011, nr. 455. Este posibil ca satul Cernești-Hârlău să se fi întemeiat prin „roirea” unor familii vârnăvești din Secuieni.

¹² *DRH*, A, Moldova, VI, ed. de I. Caproșu, București, Edit. Academiei Române, 2008, nr. 286

¹³ *Ibidem*, I, ed. de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, Edit. Academiei RSR, 1975, nr. 282.

⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143. Originea bulgărească a acestei familii a fost prezentată cu ironie în a doua jumătate a sec. XIX, chiar de către o rudă a vârnăveștilor, boierul dorohioian Dimitrie Ghițescu, autorul unor memorii (A.D. Xenopol, „Amintirile unui boier moldovean”, în *AARMSI*, XXXII, 1909 - 1910, p. 1008).

⁶ Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, 1935, nr. 21-24, p. 42, nota 1; Idem, *Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru*, II, București, 1943, p. 169.

⁷ Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, p. 44. Din considerente materiale, s-a conturat ideea că anumiți vârnăvești erau „falși”, pentru a asigura unora dintre ei un ascendent cât mai vechi și „nepătat”. O astfel de stare surprinde disputele care existau în interiorul familiilor boierești.

⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, III, Iași, 1907, pp. 232, XVI, 1926, p. 64; Aurel V. Sava, *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București, 1944, nr. 80. În Țara Românească este menționat un Vârnav încă din 1372 (*BCIR*, XVI, 1938, p. 19).

⁹ N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, Edit. Academiei RPR, București, 1963, p. 167; A. Bălan Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, Edit. Minerva, București, 2003, pp. 596-597; Gh. Bezviconi, *Boierimea dintre Prut și Nistru*, p. 169, nota 5.

¹⁰ ANR, *Colecția Achiziții noi. Indice cronologic nr. 25/II*, întocmit de Marcel Dumitru Ciucă și colab., București, 2008, nr. 595. Despre sat, a se vedea și: N. Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, VII, București, 1904, pp. 123 și 128-129; T. Bălan, *Documente bucovinene*, V, Cernăuți, 1939, pp. 189-190; Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, III/1, Iași, 1910, pp. 64-65, 87-88, 138, III/2, 1912, pp. 138-139.

¹¹ *DRH*, A, Moldova, XX, ed. de I. Caproșu și C. Burac, București, Edit. Academiei Române, 2011, nr. 455. Este posibil ca satul Cernești-Hârlău să se fi întemeiat prin „roirea” unor familii vârnăvești din Secuieni.

¹² *DRH*, A, Moldova, VI, ed. de I. Caproșu, București, Edit. Academiei Române, 2008, nr. 286

¹³ *Ibidem*, I, ed. de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, Edit. Academiei RSR, 1975, nr. 282.

Vârnav ot Cernești, diac în 1621, cel care a venit de la Varna din Bulgaria și au fost ginere hatmanului Dinga”⁵, bazându-se pe un arbore genealogic ”prescris pe curat” în 1868 de Iordachi von Vârnav. Gheorghe Bezviconi scria în 1935 că în acea vreme în Basarabia mai circula legenda că înaintașii Vârnaveștilor ar fi venit din Serbia în secolul XVI⁶. Tot el amintea și de o „linie falsă”⁷ a acestei familii, ce s-a dezvoltat peste Prut în contextul recunoașterii de către autoritățile rusești a nobleții unor familii boierești.

La aceste ipoteze mai adăugăm și posibilitatea ca patronimul în discuție să derive din variantele Vârnav / Varnavas⁸, ca nume monahal, sau chiar din Barna⁹.

Urmașii din secolul XIX ai familiei Vârnav aminteau uneori despre strămoșul lor „Eremia ot Cernești”. Un sat cu nume Cernești a existat lângă Hârlău, însă ca proprietate vârnăvească este semnalat doar de la începutul veacului XVIII¹⁰. Un act din 1631, prin care diacului Ieremia Vârnav din

Secuieni îi erau confirmate mai multe cumpărături de ocini, amintește și de un loc „de suptu Cernești”¹¹ care aparținea moșiei Secuieni.

Prima mențiune documentară a acestei familii datează din 5 ianuarie 1561, când este amintit ca martor la o vânzare Vârnav pitarul¹² din Săcuiani. Acest sat, aproape de drumul ce lega târgul Roman de Bacău, aparținea administrativ de ținutul Neamț și este locul de baștină al Vârnaveștilor moldoveni, însă aceștia nu au fost și descălecătorii așezării, ale cărei începuturi îl au în centru pe boierul Ion Porcu¹³.

Ieremia Vârnav diacul este consemnat în documente între 1623 și 1643, fie în calitate de martor și scriitor de acte, fie ca beneficiar al unor cumpărături din hotarul satului

Secuieni, unde își avea reședința¹⁴. Un document scris la 20 martie 1623 precizează că era frate cu Iurașco, Sora și Axinia¹⁵ și fiu al lui Varnava. Tatăl său îi lăsase moștenire a 20 a parte din Secuieni, cumpărată de la rude, în vremea lui Petru Șchiopul¹⁶. Din acest act am putea deduce că primul Vârnava s-a căsătorit cu o urmașă a boierului Farco, la rândul lui, fiu al boierului Mihul¹⁷. Nu știm ce relație de rudenie exista între Vârnava vistierul, consemnat documentar în 1605¹⁸ și Ieremia Vârnava; nu excludem ca pitarul din 1561 și vistierul din 1605 să fi fost una și aceeași persoană. Spițele genealogice publicate de Dimitrie Furnică și Artur Gorovei ne semnalează că Ieremia Vârnava a avut ca urmaș doar pe Vasile¹⁹. În lucrarea sa dedicată boierimii române, O. G. Lecca a inclus printre vlăstarii diacului și pe Dumitrașcu, dar și cinci fete²⁰. Din conținutul mai multor documente de la mijlocul secolului al XVII-lea, rezultă cu certitudine că Vasile și Dumitrașcu Vârnava erau frați și îl aveau părinte pe Ieremia²¹. În ceea ce privește fetele amintite, doar una, Ioana, poate fi considerată cu siguranță descendentă a lui Ieremia Vârnava²². Vasile Vârnava și Dumitrașcu Vârnava au conturat prin căsătorie două spițe diferite ale neamului Vârnava. Primul s-a căsătorit cu Anița, fiică a cămărașului Tofan Sechil, nepoată a hatmanului Dinga²³. În urma acestei înrudiri, chiar și fără funcție, Vasile a fost integrat categoriei boierimii influente din secolul XVII. Trăia în 1691, când a participat la reconstituirea documentelor de proprietate ale mănăstirii din Cetatea Neamț²⁴. El este pomenit scriptic adesea, între 1658 și 1691²⁵, pe parcursul unor judecăți cu rudele sale coborâtoare din neamul Dingăi sau în timp ce tranzacționa butoaie cu păcură din proprietățile de pe valea Tazlăului Sărat²⁶. Unele însemnări precizează că a avut un copil,

¹⁴ *Ibidem*, XVIII, ed. de I. Caproșu și V. Constantinov, București, Edit. Academiei Române, 2006, nr. 34; XX, nr. 455; XIX, ed. de Haralambie Chirca, București, Edit. Academiei RSR, 1969, nr. 116, 234 și 381; XXIV, ed. de C. Cihodaru și I. Caproșu, București, Edit. Academiei Române, 1998, nr. 190; XXVI, ed. de I. Caproșu, București, Edit. Academiei Române, 2003, nr. 32; XXVII, ed. de Petronel Zahariuc și colab., București, Edit. Academiei Române, 2005, nr. 178-179; XXVIII, ed. de Petronel Zahariuc și colab., București, Edit. Academiei Române, 2006, nr. 556; Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, II/2, pp. 162-163 și 176-177, II/1, pp. 63-64, III/1, p.7; N. Iorga, *Studii și documente*, XVI, p. 160.
¹⁵ DRH, A, Moldova, XVIII, nr. 34.
¹⁶ *Ibidem*.
¹⁷ *Ibidem*.
¹⁸ DIR, A, Moldova, veacul XVII, I, București, Edit. Academiei RPR, 1952, nr. 287.
¹⁹ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143; D. Furnică, *op. cit.*, p. XIV.
²⁰ O. G. Lecca, *Familiiile boierești române. Istoric și genealogie*, București, 1898, p. 491.
²¹ *Creșterea colecțiilor în anii 1933-1936*, pp. 24-25; DRH, A, vol. XXVI, nr. 32, XXVIII, nr. 29 și 556; *Catalogul documentelor moldovenesti* (în continuare CDM), Supl. I, București, 1975, nr. 688. Documentele din 16 martie 1645 și 15 februarie 1650 sunt confuze în privința numelui soției lui Dumitrașcu Vârnava. Deoarece Vârnava și Panaioti sunt prezentați ca și cumnați în ambele acte, concluzionăm că Maria era de fapt ... Irina, așa cum este consemnată în cel de-al doilea document, dar și în anul 1664 (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII).
²² *Creșterea colecțiilor*, p. 25.
²³ N. Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova*, Edit. Enciclopedică Română, București, 1971, pp. 301-302.
²⁴ CDM, IV, 1970, nr. 1347.
²⁵ *Ibidem*, III, 1970, nr. 1582; N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 292-297.
²⁶ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 293-296.

Secuieni, unde își avea reședința¹⁴. Un document scris la 20 martie 1623 precizează că era frate cu Iurașco, Sora și Axinia¹⁵ și fiu al lui Varnava. Tatăl său îi lăsase moștenire a 20 a parte din Secuieni, cumpărată de la rude, în vremea lui Petru Șchiopul¹⁶. Din acest act am putea deduce că primul

Vârnava s-a căsătorit cu o urmașă a boierului Farco, la rândul lui, fiu al boierului Mihul¹⁷. Nu știm ce relație de rudenie exista între Vârnava vistierul, consemnat documentar în 1605¹⁸ și Ieremia Vârnava; nu excludem ca pitarul din 1561 și vistierul din 1605 să fi fost una și aceeași persoană.

Spițele genealogice publicate de Dimitrie Furnică și Artur Gorovei ne semnalează că Ieremia Vârnava a avut ca urmaș doar pe Vasile¹⁹. În lucrarea sa dedicată boierimii române, O. G. Lecca a inclus printre vlăstarii diacului și pe Dumitrașcu, dar și cinci fete²⁰. Din conținutul mai multor documente de la mijlocul secolului al XVII-lea, rezultă cu certitudine că Vasile și Dumitrașcu Vârnava erau frați și îl aveau părinte pe Ieremia²¹. În ceea ce privește fetele amintite, doar una, Ioana, poate fi considerată cu siguranță descendentă a lui Ieremia Vârnava²².

Vasile Vârnava și Dumitrașcu Vârnava au conturat prin căsătorie două spițe diferite ale neamului Vârnava. Primul s-a căsătorit cu Anița, fiică a cămărașului Tofan Sechil, nepoată a hatmanului Dinga²³. În urma acestei înrudiri, chiar și fără funcție, Vasile a fost integrat categoriei boierimii influente din secolul XVII. Trăia în 1691, când a participat la reconstituirea documentelor de proprietate ale mănăstirii din Cetatea Neamț²⁴. El este pomenit scriptic adesea, între 1658 și 1691²⁵, pe parcursul unor judecăți cu rudele sale coborâtoare din neamul Dingăi sau în timp ce tranzacționa butoaie cu păcură din proprietățile de pe valea Tazlăului Sărat²⁶. Unele însemnări precizează că a avut un copil,

¹⁴ *Ibidem*, XVIII, ed. de I. Caproșu și V. Constantinov, București, Edit. Academiei Române, 2006, nr. 34; XX, nr. 455; XIX, ed. de Haralambie Chirca, București, Edit. Academiei RSR, 1969, nr. 116, 234 și 381; XXIV, ed. de C. Cihodaru și I. Caproșu, București, Edit. Academiei Române, 1998, nr. 190; XXVI, ed. de I. Caproșu, București, Edit. Academiei Române, 2003, nr. 32; XXVII, ed. de Petronel Zahariuc și colab., București, Edit. Academiei Române, 2005, nr. 178-179; XXVIII, ed. de Petronel Zahariuc și colab., București, Edit. Academiei Române, 2006, nr. 556; Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, II/2, pp. 162-163 și 176-177, II/1, pp. 63-64, III/1, p.7; N. Iorga, *Studii și documente*, XVI, p. 160.
¹⁵ DRH, A, Moldova, XVIII, nr. 34.
¹⁶ *Ibidem*.
¹⁷ *Ibidem*.
¹⁸ DIR, A, Moldova, veacul XVII, I, București, Edit. Academiei RPR, 1952, nr. 287.
¹⁹ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143; D. Furnică, *op. cit.*, p. XIV.
²⁰ O. G. Lecca, *Familiiile boierești române. Istoric și genealogie*, București, 1898, p. 491.
²¹ *Creșterea colecțiilor în anii 1933-1936*, pp. 24-25; DRH, A, vol. XXVI, nr. 32, XXVIII, nr. 29 și 556; *Catalogul documentelor moldovenesti* (în continuare CDM), Supl. I, București, 1975, nr. 688. Documentele din 16 martie 1645 și 15 februarie 1650 sunt confuze în privința numelui soției lui Dumitrașcu Vârnava. Deoarece Vârnava și Panaioti sunt prezentați ca și cumnați în ambele acte, concluzionăm că Maria era de fapt ... Irina, așa cum este consemnată în cel de-al doilea document, dar și în anul 1664 (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII).
²² *Creșterea colecțiilor*, p. 25.
²³ N. Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova*, Edit. Enciclopedică Română, București, 1971, pp. 301-302.
²⁴ CDM, IV, 1970, nr. 1347.
²⁵ *Ibidem*, III, 1970, nr. 1582; N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 292-297.
²⁶ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 293-296.

altele doi sau chiar șase²⁷. Susținem a treia variantă²⁸. Documentele ni-i amintesc mai des pe Ștefan²⁹, Maria³⁰ (căsătorită cu jîtnicerul Alexandrachi), Safta³¹ și Alexandra (măritată cu Danalachi uricariul³²).

O tradiție locală îi atribuie lui Vasile Vârnăv ctitorirea mănăstirii Savu³³ din Buda-Bacău, în preajma anului 1700.

Ștefan Vârnăv este menționat în acte sporadic, între 1690 și 1702³⁴, de obicei ca martor în litigiile de proprietate. Nu a îndeplinit funcții boierești și nici n-a fost un om influent. Copiii săi

au fost Ion, Neculai, Sandu, Toader, Irimia și Pavel. Unii cercetători îi asociază același familie și pe un Constantin și Andrei³⁵ și câteva fete³⁶.

Ion Vârnăv³⁷ (numit și Ioniță) a îndeplinit un timp funcții mărunte: vornic și căpitan de Dorohoi³⁸. În 1754 - 1755 se preciza că era mare vameș, iar soția sa provenea din „neamul lui Ursachi vistier”³⁹. Nu-i cunoaștem urmașii cu certitudine⁴⁰.

Neculai⁴¹, alt fiu al lui Ștefan Vârnăv, a îndeplinit demnitățile de vameș de Roman și de mare jîtnicer⁴². Este amintit scriptic între 1742 și 1765⁴³. A avut reședința la Secuieni

²⁷ A se vedea spițele genealogice publicate de Artur Gorovei, D. Furnică și lucrarea lui O.G. Lecca; Artur Gorovei, *Familia lui Vasile Vârnăv*, în „Junimea literară”, III, 1906, nr. 10, pp. 174-175 (în ordinea nașterii, copiii săi au fost: Tudosca, Safta, Ștefan, Machidon, Maria și Alexandra).

²⁸ Artur Gorovei, *Familia lui Vasile Vârnăv*, pp. 174-175.

²⁹ N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 299; BAR, *Documente istorice*, I/421.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ BAR, *Documente istorice*, I/421.

³² Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, IV/1, pp. 90 și 93-94.

³³ Parte a complexului monastic de la Berzunți-Bacău.

³⁴ CDM IV, nr. 1259 și 2088, V, 1975, nr. 179; N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 299. La 21 iulie 1719, nu mai trăia.

³⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143.

³⁶ O. G. Lecca, *op. cit.*, p. 491 (Unul dintre cei patru băieți, Constantin, este confundat cu Constantin banul-fiul altui Vârnăv. De asemenea, Gheorghe -care ar fi trăit între 1788 și 1830- nu putea fi fiul lui Ștefan-mort înainte de 1719!). Într-o altă lucrare a aceluiași autor (*Familiiile boierești române. Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, București, 1911, planșa 97), ni se prezintă o spiță genealogică ce diferă mult față de consemnările anterioare.

³⁷ *Colecția Achiziții noi*, 25/II, nr. 1496 (La 10 dec. 1728 era considerat nepot al lui Toderașco Mățișescul); N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, pp. 299-301.

³⁸ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, ed. Corneliu Istrati, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2008, nr. 801, 820, 836, 919, 1091, 1153 și 1828.

³⁹ *Ioan Neculce*, VIII, 1930, p. 109; G. Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, București, EȘE, 1983, p. 422.

⁴⁰ În 1728, cumpăra o jumătate din satul Popeni, lângă Dorohoi. În 1772, acest sat se afla în proprietatea fraților Dumitrașcu și Ștefan Vârnăv (*Moldova în epoca feudalizmului*, VII/1, ed. P.G. Dimitriev, Chisinau, Edit. „Știința”, 1975, p. 61), considerați copii ai lui Sandu Vârnăv (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 146). Plauzibilă este și posibilitatea ca Ilie Vârnăv -cel amintit într-un act din 1760 (Florin Marinescu și colab., *Documente românești din arhiva mănăstirii Xeropotam de la muntele Athos. Catalog*, I, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2005, nr. 359), să fie un fiu al lui Ion Vârnăv, deoarece, la distanță de câțiva ani, ambii au stăpânit practic cam aceeași suprafață de vie la Șorogari (vezi nota 37).

⁴¹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 341; N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 301.

⁴² N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 30, XXII, 1913, p. 100; Idem, *Documente cu privire la familia Callimachi*, I, București, 1902, p. 457; I. Bianu, *Documente românești reproduse după originale sau după fotografii*, I, fasc. 1-2 (1576-1632), București, 1907, nr. 11.

⁴³ A se vedea spițele genealogice publicate de Artur Gorovei, D. Furnică și lucrarea lui O.G. Lecca; Artur Gorovei, *Familia lui Vasile Vârnăv*, în „Junimea literară”, III, 1906, nr. 10, pp. 174-175 (în ordinea nașterii, copiii săi au fost: Tudosca, Safta, Ștefan, Machidon, Maria și Alexandra).

⁴⁴ N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 299; BAR, *Documente istorice*, I/421.

⁴⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143.

⁴⁶ O. G. Lecca, *op. cit.*, p. 491 (Unul dintre cei patru băieți, Constantin, este confundat cu Constantin banul-fiul altui Vârnăv. De asemenea, Gheorghe -care ar fi trăit între 1788 și 1830- nu putea fi fiul lui Ștefan-mort înainte de 1719!). Într-o altă lucrare a aceluiași autor (*Familiiile boierești române. Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, București, 1911, planșa 97), ni se prezintă o spiță genealogică ce diferă mult față de consemnările anterioare.

⁴⁷ *Colecția Achiziții noi*, 25/II, nr. 1496 (La 10 dec. 1728 era considerat nepot al lui Toderașco Mățișescul); N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, pp. 299-301.

⁴⁸ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, ed. Corneliu Istrati, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2008, nr. 801, 820, 836, 919, 1091, 1153 și 1828.

⁴⁹ *Ioan Neculce*, VIII, 1930, p. 109; G. Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, București, EȘE, 1983, p. 422.

⁵⁰ În 1728, cumpăra o jumătate din satul Popeni, lângă Dorohoi. În 1772, acest sat se afla în proprietatea fraților Dumitrașcu și Ștefan Vârnăv (*Moldova în epoca feudalizmului*, VII/1, ed. P.G. Dimitriev, Chisinau, Edit. „Știința”, 1975, p. 61), considerați copii ai lui Sandu Vârnăv (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 146). Plauzibilă este și posibilitatea ca Ilie Vârnăv -cel amintit într-un act din 1760 (Florin Marinescu și colab., *Documente românești din arhiva mănăstirii Xeropotam de la muntele Athos. Catalog*, I, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2005, nr. 359), să fie un fiu al lui Ion Vârnăv, deoarece, la distanță de câțiva ani, ambii au stăpânit practic cam aceeași suprafață de vie la Șorogari (vezi nota 37).

⁵¹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 341; N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 301.

⁵² N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 30, XXII, 1913, p. 100; Idem, *Documente cu privire la familia Callimachi*, I, București, 1902, p. 457; I. Bianu, *Documente românești reproduse după originale sau după fotografii*, I, fasc. 1-2 (1576-1632), București, 1907, nr. 11.

⁵³ A se vedea spițele genealogice publicate de Artur Gorovei, D. Furnică și lucrarea lui O.G. Lecca; Artur Gorovei, *Familia lui Vasile Vârnăv*, în „Junimea literară”, III, 1906, nr. 10, pp. 174-175 (în ordinea nașterii, copiii săi au fost: Tudosca, Safta, Ștefan, Machidon, Maria și Alexandra).

⁵⁴ N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 299; BAR, *Documente istorice*, I/421.

⁵⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143.

⁵⁶ O. G. Lecca, *op. cit.*, p. 491 (Unul dintre cei patru băieți, Constantin, este confundat cu Constantin banul-fiul altui Vârnăv. De asemenea, Gheorghe -care ar fi trăit între 1788 și 1830- nu putea fi fiul lui Ștefan-mort înainte de 1719!). Într-o altă lucrare a aceluiași autor (*Familiiile boierești române. Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, București, 1911, planșa 97), ni se prezintă o spiță genealogică ce diferă mult față de consemnările anterioare.

⁵⁷ *Colecția Achiziții noi*, 25/II, nr. 1496 (La 10 dec. 1728 era considerat nepot al lui Toderașco Mățișescul); N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, pp. 299-301.

⁵⁸ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, ed. Corneliu Istrati, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2008, nr. 801, 820, 836, 919, 1091, 1153 și 1828.

⁵⁹ *Ioan Neculce*, VIII, 1930, p. 109; G. Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, București, EȘE, 1983, p. 422.

⁶⁰ În 1728, cumpăra o jumătate din satul Popeni, lângă Dorohoi. În 1772, acest sat se afla în proprietatea fraților Dumitrașcu și Ștefan Vârnăv (*Moldova în epoca feudalizmului*, VII/1, ed. P.G. Dimitriev, Chisinau, Edit. „Știința”, 1975, p. 61), considerați copii ai lui Sandu Vârnăv (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 146). Plauzibilă este și posibilitatea ca Ilie Vârnăv -cel amintit într-un act din 1760 (Florin Marinescu și colab., *Documente românești din arhiva mănăstirii Xeropotam de la muntele Athos. Catalog*, I, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2005, nr. 359), să fie un fiu al lui Ion Vârnăv, deoarece, la distanță de câțiva ani, ambii au stăpânit practic cam aceeași suprafață de vie la Șorogari (vezi nota 37).

⁶¹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 341; N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 301.

⁶² N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 30, XXII, 1913, p. 100; Idem, *Documente cu privire la familia Callimachi*, I, București, 1902, p. 457; I. Bianu, *Documente românești reproduse după originale sau după fotografii*, I, fasc. 1-2 (1576-1632), București, 1907, nr. 11.

⁶³ A se vedea spițele genealogice publicate de Artur Gorovei, D. Furnică și lucrarea lui O.G. Lecca; Artur Gorovei, *Familia lui Vasile Vârnăv*, în „Junimea literară”, III, 1906, nr. 10, pp. 174-175 (în ordinea nașterii, copiii săi au fost: Tudosca, Safta, Ștefan, Machidon, Maria și Alexandra).

⁶⁴ N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 299; BAR, *Documente istorice*, I/421.

⁶⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143.

⁶⁶ O. G. Lecca, *op. cit.*, p. 491 (Unul dintre cei patru băieți, Constantin, este confundat cu Constantin banul-fiul altui Vârnăv. De asemenea, Gheorghe -care ar fi trăit între 1788 și 1830- nu putea fi fiul lui Ștefan-mort înainte de 1719!). Într-o altă lucrare a aceluiași autor (*Familiiile boierești române. Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, București, 1911, planșa 97), ni se prezintă o spiță genealogică ce diferă mult față de consemnările anterioare.

⁶⁷ *Colecția Achiziții noi*, 25/II, nr. 1496 (La 10 dec. 1728 era considerat nepot al lui Toderașco Mățișescul); N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, pp. 299-301.

⁶⁸ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, ed. Corneliu Istrati, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2008, nr. 801, 820, 836, 919, 1091, 1153 și 1828.

⁶⁹ *Ioan Neculce*, VIII, 1930, p. 109; G. Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, București, EȘE, 1983, p. 422.

⁷⁰ În 1728, cumpăra o jumătate din satul Popeni, lângă Dorohoi. În 1772, acest sat se afla în proprietatea fraților Dumitrașcu și Ștefan Vârnăv (*Moldova în epoca feudalizmului*, VII/1, ed. P.G. Dimitriev, Chisinau, Edit. „Știința”, 1975, p. 61), considerați copii ai lui Sandu Vârnăv (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 146). Plauzibilă este și posibilitatea ca Ilie Vârnăv -cel amintit într-un act din 1760 (Florin Marinescu și colab., *Documente românești din arhiva mănăstirii Xeropotam de la muntele Athos. Catalog*, I, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2005, nr. 359), să fie un fiu al lui Ion Vârnăv, deoarece, la distanță de câțiva ani, ambii au stăpânit practic cam aceeași suprafață de vie la Șorogari (vezi nota 37).

⁷¹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 341; N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 301.

⁷² N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 30, XXII, 1913, p. 100; Idem, *Documente cu privire la familia Callimachi*, I, București, 1902, p. 457; I. Bianu, *Documente românești reproduse după originale sau după fotografii*, I, fasc. 1-2 (1576-1632), București, 1907, nr. 11.

⁷³ A se vedea spițele genealogice publicate de Artur Gorovei, D. Furnică și lucrarea lui O.G. Lecca; Artur Gorovei, *Familia lui Vasile Vârnăv*, în „Junimea literară”, III, 1906, nr. 10, pp. 174-175 (în ordinea nașterii, copiii săi au fost: Tudosca, Safta, Ștefan, Machidon, Maria și Alexandra).

⁷⁴ N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 299; BAR, *Documente istorice*, I/421.

⁷⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143.

⁷⁶ O. G. Lecca, *op. cit.*, p. 491 (Unul dintre cei patru băieți, Constantin, este confundat cu Constantin banul-fiul altui Vârnăv. De asemenea, Gheorghe -care ar fi trăit între 1788 și 1830- nu putea fi fiul lui Ștefan-mort înainte de 1719!). Într-o altă lucrare a aceluiași autor (*Familiiile boierești române. Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, București, 1911, planșa 97), ni se prezintă o spiță genealogică ce diferă mult față de consemnările anterioare.

⁷⁷ *Colecția Achiziții noi*, 25/II, nr. 1496 (La 10 dec. 1728 era considerat nepot al lui Toderașco Mățișescul); N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, pp. 299-301.

⁷⁸ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, ed. Corneliu Istrati, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2008, nr. 801, 820, 836, 919, 1091, 1153 și 1828.

⁷⁹ *Ioan Neculce*, VIII, 1930, p. 109; G. Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, București, EȘE, 1983, p. 422.

⁸⁰ În 1728, cumpăra o jumătate din satul Popeni, lângă Dorohoi. În 1772, acest sat se afla în proprietatea fraților Dumitrașcu și Ștefan Vârnăv (*Moldova în epoca feudalizmului*, VII/1, ed. P.G. Dimitriev, Chisinau, Edit. „Știința”, 1975, p. 61), considerați copii ai lui Sandu Vârnăv (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 146). Plauzibilă este și posibilitatea ca Ilie Vârnăv -cel amintit într-un act din 1760 (Florin Marinescu și colab., *Documente românești din arhiva mănăstirii Xeropotam de la muntele Athos. Catalog*, I, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2005, nr. 359), să fie un fiu al lui Ion Vârnăv, deoarece, la distanță de câțiva ani, ambii au stăpânit practic cam aceeași suprafață de vie la Șorogari (vezi nota 37).

⁸¹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 341; N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 301.

⁸² N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 30, XXII, 1913, p. 100; Idem, *Documente cu privire la familia Callimachi*, I, București, 1902, p. 457; I. Bianu, *Documente românești reproduse după originale sau după fotografii*, I, fasc. 1-2 (1576-1632), București, 1907, nr. 11.

⁸³ A se vedea spițele genealogice publicate de Artur Gorovei, D. Furnică și lucrarea lui O.G. Lecca; Artur Gorovei, *Familia lui Vasile Vârnăv*, în „Junimea literară”, III, 1906, nr. 10, pp. 174-175 (în ordinea nașterii, copiii săi au fost: Tudosca, Safta, Ștefan, Machidon, Maria și Alexandra).

⁸⁴ N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 299; BAR, *Documente istorice*, I/421.

⁸⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143.

⁸⁶ O. G. Lecca, *op. cit.*, p. 491 (Unul dintre cei patru băieți, Constantin, este confundat cu Constantin banul-fiul altui Vârnăv. De asemenea, Gheorghe -care ar fi trăit între 1788 și 1830- nu putea fi fiul lui Ștefan-mort înainte de 1719!). Într-o altă lucrare a aceluiași autor (*Familiiile boierești române. Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, București, 1911, planșa 97), ni se prezintă o spiță genealogică ce diferă mult față de consemnările anterioare.

⁸⁷ *Colecția Achiziții noi*, 25/II, nr. 1496 (La 10 dec. 1728 era considerat nepot al lui Toderașco Mățișescul); N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, pp. 299-301.

⁸⁸ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, ed. Corneliu Istrati, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2008, nr. 801, 820, 836, 919, 1091, 1153 și 1828.

⁸⁹ *Ioan Neculce*, VIII, 1930, p. 109; G. Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, București, EȘE, 1983, p. 422.

⁹⁰ În 1728, cumpăra o jumătate din satul Popeni, lângă Dorohoi. În 1772, acest sat se afla în proprietatea fraților Dumitrașcu și Ștefan Vârnăv (*Moldova în epoca feudalizmului*, VII/1, ed. P.G. Dimitriev, Chisinau, Edit. „Știința”, 1975, p. 61), considerați copii ai lui Sandu Vârnăv (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 146). Plauzibilă este și posibilitatea ca Ilie Vârnăv -cel amintit într-un act din 1760 (Florin Marinescu și colab., *Documente românești din arhiva mănăstirii Xeropotam de la muntele Athos. Catalog*, I, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2005, nr. 359), să fie un fiu al lui Ion Vârnăv, deoarece, la distanță de câțiva ani, ambii au stăpânit practic cam aceeași suprafață de vie la Șorogari (vezi nota 37).

⁹¹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 341; N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 301.

⁹² N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 30, XXII, 1913, p. 100; Idem, *Documente cu privire la familia Callimachi*, I, București, 1902, p. 457; I. Bianu, *Documente românești reproduse după originale sau după fotografii*, I, fasc. 1-2 (1576-1632), București, 1907, nr. 11.

⁹³ A se vedea spițele genealogice publicate de Artur Gorovei, D. Furnică și lucrarea lui O.G. Lecca; Artur Gorovei, *Familia lui Vasile Vârnăv*, în „Junimea literară”, III, 1906, nr. 10, pp. 174-175 (în ordinea nașterii, copiii săi au fost: Tudosca, Safta, Ștefan, Machidon, Maria și Alexandra).

⁹⁴ N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, p. 299; BAR, *Documente istorice*, I/421.

⁹⁵ Artur Gorovei, *op. cit.*, p. 143.

⁹⁶ O. G. Lecca, *op. cit.*, p. 491 (Unul dintre cei patru băieți, Constantin, este confundat cu Constantin banul-fiul altui Vârnăv. De asemenea, Gheorghe -care ar fi trăit între 1788 și 1830- nu putea fi fiul lui Ștefan-mort înainte de 1719!). Într-o altă lucrare a aceluiași autor (*Familiiile boierești române. Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, București, 1911, planșa 97), ni se prezintă o spiță genealogică ce diferă mult față de consemnările anterioare.

⁹⁷ *Colecția Achiziții noi*, 25/II, nr. 1496 (La 10 dec. 1728 era considerat nepot al lui Toderașco Mățișescul); N. Iorga, *Studii și documente.*, VII, pp. 299-301.

⁹⁸ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, ed. Corneliu Istrati, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2008, nr. 801, 820, 836, 919, 1091, 1153 și 1828.

⁹⁹ *Ioan Neculce*, VIII, 1930, p. 109; G. Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, București, EȘE, 1983, p. 422.

¹⁰⁰ În 1728, cumpăra o jumătate din satul Popeni, lângă Dorohoi. În 1772, acest sat se afla în proprietatea fraților Dumitrașcu și Ștefan Vârnăv (*Moldova în epoca feudalizmului*, VII/1, ed. P.G. Dimitriev, Chisinau, Edit. „Știința”, 1975, p. 61), considerați copii ai lui Sandu Vârnăv (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 146). Plauzibilă este și posibilitatea ca Ilie Vârnăv -cel amintit într-un act din 1760 (Florin Marinescu și colab., *Documente românești din arhiva mănăstirii Xeropotam de la muntele Athos. Catalog*, I, Iași, Edit. Universității „Al. I. Cuza”, 2005, nr. 359), să fie un fiu al lui Ion Vârnăv, deoarece, la distanță de câțiva ani, ambii au stăpânit practic cam aceeași suprafață de vie la Șorogari (vezi nota 37).

Toader⁵⁸. Copiii lui Toader Vârnăv -fiul lui Sandu, au fost Enache banul⁵⁹, Catrina⁶⁰ și Zoia⁶¹. Despre Toader și Irimia Vârnăv, alți fii ai lui Ștefan Vârnăv, se cunosc puține informații⁶².

Pavel Vârnăv⁶³ medelnicerul -alt fiu al lui Ștefan Vârnăv-, a fost un boier de încredere al domnitorului Dimitrie Cantemir⁶⁴. Se considera rudă cu „*niamul ce se trage din Iliana, fata lui Ion Movilă, jupâneasa lui Miron Costin*”⁶⁵, calitate în care s-a implicat în procese de moștenire.

Relațiile de rudenie ale copiilor săi cu Ilie Zmucilă⁶⁶ (fiul lui Gheorghe Zmucilă și al Tudoscăi Costin -fata lui Miron Costin) ne determină să credem că medelnicerul s-a căsătorit cu o urmașă a costineștilor⁶⁷.

Copiii lui Pavel Vârnăv medelnicer au fost Miron și Ioniță. Miron Vârnăv nu s-a ridicat din condiția de mazil⁶⁸ și se plângea în 1756 de „*neagiunsurile vieții*” și de „*datorii părințăști*”⁶⁹.

Ioniță Vârnăv a fost vameș⁷⁰ și mare jtnicer⁷¹. S-a căsătorit cu Safta⁷², fiica lui Dumitrașcu Buhuș căpitan și a avut trei copii: Constantin, Ilinca⁷³ și Catrina⁷⁴. A fost

atribuți următorii copii: Vasile (căsătorit cu Maria Gheuca) și Iordache de la Pârâul Glodului. Despre Vasile, vezi la T. Bălan, *Documente bucovinene*, V, Cernăuți, 1939, p. 209).

⁵⁸ Toader Vârnăv al treilea vistier și medelnicer, fiul lui Sandu Vârnăv, s-a căsătorit cu Safta Lascăr, nepoată a lui Vasile Silion (Deși Vasile Silion îl numește uneori în documente ginere pe Toader Vârnăv, ultimul îi era de fapt nepot). A primit o zestre consistentă de la socrii săi și și-a stabilit reședința la Liteni – Suceava (Despre el a se vedea: Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, pp. 236-237; *Creșterea colecțiilor în anul 1907*, p. 222; *Ibidem*, 1908, p. 87; N. Iorga, *Studii și documente.*, XXII, p. 132, XXI, pp. 285-298; Dimitrie Dan, „*Inscripția de pe piatra mormântală a Silionestilor de la m-rea Sucevița*”, în AG, II (ediție anastasică), Iași, 2007, pp. 68-69; Mircea Ciubotaru, „*Neamul boierilor Silion în sec. al XVI-lea - al XVIII-lea*”, în „*Prutul*”, nr. 51-52, 2013, pp. 19-21. Este confundat uneori cu Toader stolnicul.

⁵⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, XXI, pp. 285-298; E. Nicolau, *op. cit.*, pp. 259-260.

⁶⁰ Catrina (Ecaterina, Catinca) lui Toader Vârnăv s-a căsătorit cu boierul Vasile Balș de la Ionășeni (*Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 253; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, p. 258).

⁶¹ Zoe sau Zoia s-a măritat cu vornicul Constantin Miculescu (Elena Chiaburu, „*Sofronie Miculescu-ierarhul unionist și cărturar*”, în „*Carpica*”, XXXXII, 2013, p. 214; Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, p.258.

⁶² Lui Toader îi este asociată calitatea de stolnic, dar și părerea majoritară că ar fi decedat în 1744 (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 143; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44). De asemenea, pe o spiță din 1840 sunt consemnați ca și copii ai săi următorii: Ioniță-călugăr, Maria-căs. Movilă, Catrina-căs. Condrachi și Iliana-căs. Kazimir (D. Furnică, *op. cit.*). Irimia Vârnăv îndeplinea demnitatea de clucer în 1713 (*Condica lui Constantin Mavrocordat*, nr. 1391).

⁶³ *Creșterea colecțiilor în anul 1905*, p. 121; CDM, V, nr.1444; Dimitrie Dan, *Mănăstirea și comuna Putna*, 1913, p. 59.

⁶⁴ N. Iorga, *Dimitrie Cantemir*, p. 218.

⁶⁵ *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 2211.

⁶⁶ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, 1931, p. 103.

⁶⁷ Maria Zmucilă, soră a lui Ilie Zmucilă (nepot al lui Savin Zmucilă ban). Vezi și notele privitoare la Ioniță Vârnăv, fiul lui Pavel Vârnăv.

⁶⁸ Mihai Mârza, „*Socotilele vistiernicului Toader Palade cu diecii de visterie, după un catastif de la mijlocul secolului al XVIII-lea*”, în „*Ioan Neculce*”, XVI-XVIII, 2012, pp. 122-125; Ioan Caproșu, „*Sama Visteriei Țării Moldovei din 1777 (I)*”, în AG, IV(IX), 1997, nr. 1-2, pp. 127-133. Este confundat uneori cu Miron, fiul lui Andrei Vârnăv.

⁶⁹ ANR, *Condica mănăstirii Vorona*, mss. 1185, p. 5-5v.

⁷⁰ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1. pp. 79 și 82. Ioniță -fiul lui Pavel Vârnăv- și Ion (Ioniță) -fiul lui Ștefan Vârnăv- sunt uneori confundați, deoarece au îndeplinit demnitățile de vameș în perioade apropiate. Unul a fost ginerele lui Dumitrașcu Buhuș căpitan, celălalt al lui Ursachi. Primul și-a avut

apropiate. Unul a fost ginerele lui Dumitrașcu Buhuș căpitan, celălalt al lui Ursachi. Primul și-a avut fiul lui Ștefan Vârnăv sunt uneori confundați, deoarece au îndeplinit demnitățile de vameș în perioade apropiate. Unul a fost ginerele lui Dumitrașcu Buhuș căpitan, celălalt al lui Ursachi. Primul și-a avut

⁷⁰ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1. pp. 79 și 82. Ioniță -fiul lui Pavel Vârnăv- și Ion (Ioniță) -fiul lui Ștefan Vârnăv- sunt uneori confundați, deoarece au îndeplinit demnitățile de vameș în perioade apropiate. Unul a fost ginerele lui Dumitrașcu Buhuș căpitan, celălalt al lui Ursachi. Primul și-a avut

⁶⁹ ANR, *Condica mănăstirii Vorona*, mss. 1185, p. 5-5v.

⁶⁸ Mihai Mârza, „*Socotilele vistiernicului Toader Palade cu diecii de visterie, după un catastif de la mijlocul secolului al XVIII-lea*”, în „*Ioan Neculce*”, XVI-XVIII, 2012, pp. 122-125; Ioan Caproșu, „*Sama Visteriei Țării Moldovei din 1777 (I)*”, în AG, IV(IX), 1997, nr. 1-2, pp. 127-133. Este confundat

uneori cu Miron, fiul lui Andrei Vârnăv.

⁶⁷ Maria Zmucilă, soră a lui Ilie Zmucilă (nepot al lui Savin Zmucilă ban). Vezi și notele privitoare la Ioniță Vârnăv, fiul lui Pavel Vârnăv.

⁶⁶ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, 1931, p. 103.

⁶⁵ *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 2211.

⁶⁴ N. Iorga, *Dimitrie Cantemir*, p. 218.

⁶³ *Creșterea colecțiilor în anul 1905*, p. 121; CDM, V, nr.1444; Dimitrie Dan, *Mănăstirea și comuna Putna*, 1913, p. 59.

⁶² Lui Toader îi este asociată calitatea de stolnic, dar și părerea majoritară că ar fi decedat în 1744 (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 143; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44). De asemenea, pe o spiță din 1840 sunt consemnați ca și copii ai săi următorii: Ioniță-călugăr, Maria-căs. Movilă, Catrina-căs. Condrachi și Iliana-căs. Kazimir (D. Furnică, *op. cit.*). Irimia Vârnăv îndeplinea

demnitatea de clucer în 1713 (*Condica lui Constantin Mavrocordat*, nr. 1391).

⁶¹ Zoe sau Zoia s-a măritat cu vornicul Constantin Miculescu (Elena Chiaburu, „*Sofronie Miculescu-ierarhul unionist și cărturar*”, în „*Carpica*”, XXXXII, 2013, p. 214; Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, p.258).

⁶⁰ Catrina (Ecaterina, Catinca) lui Toader Vârnăv s-a căsătorit cu boierul Vasile Balș de la Ionășeni (*Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 253; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, p. 258).

⁵⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, XXI, pp. 285-298; E. Nicolau, *op. cit.*, pp. 259-260.

⁵⁸ Toader Vârnăv al treilea vistier și medelnicer, fiul lui Sandu Vârnăv, s-a căsătorit cu Safta Lascăr, nepoată a lui Vasile Silion (Deși Vasile Silion îl numește uneori în documente ginere pe Toader Vârnăv, ultimul îi era de fapt nepot). A primit o zestre consistentă de la socrii săi și și-a stabilit reședința la Liteni – Suceava (Despre el a se vedea: Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, pp. 236-237; *Creșterea colecțiilor în anul 1907*, p. 222; *Ibidem*, 1908, p. 87; N. Iorga, *Studii și documente.*, XXII, p. 132, XXI, pp. 285-298; Dimitrie Dan, „*Inscripția de pe piatra mormântală a Silionestilor de la m-rea Sucevița*”, în AG, II (ediție anastasică), Iași, 2007, pp. 68-69; Mircea Ciubotaru, „*Neamul boierilor Silion în sec. al XVI-lea - al XVIII-lea*”, în „*Prutul*”, nr. 51-52, 2013, pp. 19-21. Este confundat uneori cu Toader stolnicul.

⁵⁷ Maria Zmucilă, soră a lui Ilie Zmucilă (nepot al lui Savin Zmucilă ban). Vezi și notele privitoare la Ioniță Vârnăv, fiul lui Pavel Vârnăv.

⁵⁶ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, 1931, p. 103.

⁵⁵ *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 2211.

⁵⁴ N. Iorga, *Dimitrie Cantemir*, p. 218.

⁵³ *Creșterea colecțiilor în anul 1905*, p. 121; CDM, V, nr.1444; Dimitrie Dan, *Mănăstirea și comuna Putna*, 1913, p. 59.

⁵² Lui Toader îi este asociată calitatea de stolnic, dar și părerea majoritară că ar fi decedat în 1744 (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 143; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44). De asemenea, pe o spiță din 1840 sunt consemnați ca și copii ai săi următorii: Ioniță-călugăr, Maria-căs. Movilă, Catrina-căs. Condrachi și Iliana-căs. Kazimir (D. Furnică, *op. cit.*). Irimia Vârnăv îndeplinea

demnitatea de clucer în 1713 (*Condica lui Constantin Mavrocordat*, nr. 1391).

⁵¹ Zoe sau Zoia s-a măritat cu vornicul Constantin Miculescu (Elena Chiaburu, „*Sofronie Miculescu-ierarhul unionist și cărturar*”, în „*Carpica*”, XXXXII, 2013, p. 214; Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, p.258).

⁵⁰ Catrina (Ecaterina, Catinca) lui Toader Vârnăv s-a căsătorit cu boierul Vasile Balș de la Ionășeni (*Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 253; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, p. 258).

⁴⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, XXI, pp. 285-298; E. Nicolau, *op. cit.*, pp. 259-260.

⁴⁸ Toader Vârnăv al treilea vistier și medelnicer, fiul lui Sandu Vârnăv, s-a căsătorit cu Safta Lascăr, nepoată a lui Vasile Silion (Deși Vasile Silion îl numește uneori în documente ginere pe Toader Vârnăv, ultimul îi era de fapt nepot). A primit o zestre consistentă de la socrii săi și și-a stabilit reședința la Liteni – Suceava (Despre el a se vedea: Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, pp. 236-237; *Creșterea colecțiilor în anul 1907*, p. 222; *Ibidem*, 1908, p. 87; N. Iorga, *Studii și documente.*, XXII, p. 132, XXI, pp. 285-298; Dimitrie Dan, „*Inscripția de pe piatra mormântală a Silionestilor de la m-rea Sucevița*”, în AG, II (ediție anastasică), Iași, 2007, pp. 68-69; Mircea Ciubotaru, „*Neamul boierilor Silion în sec. al XVI-lea - al XVIII-lea*”, în „*Prutul*”, nr. 51-52, 2013, pp. 19-21. Este confundat uneori cu Toader stolnicul.

⁴⁷ Maria Zmucilă, soră a lui Ilie Zmucilă (nepot al lui Savin Zmucilă ban). Vezi și notele privitoare la Ioniță Vârnăv, fiul lui Pavel Vârnăv.

⁴⁶ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, 1931, p. 103.

⁴⁵ *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 2211.

⁴⁴ N. Iorga, *Dimitrie Cantemir*, p. 218.

⁴³ *Creșterea colecțiilor în anul 1905*, p. 121; CDM, V, nr.1444; Dimitrie Dan, *Mănăstirea și comuna Putna*, 1913, p. 59.

⁴² Lui Toader îi este asociată calitatea de stolnic, dar și părerea majoritară că ar fi decedat în 1744 (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 143; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44). De asemenea, pe o spiță din 1840 sunt consemnați ca și copii ai săi următorii: Ioniță-călugăr, Maria-căs. Movilă, Catrina-căs. Condrachi și Iliana-căs. Kazimir (D. Furnică, *op. cit.*). Irimia Vârnăv îndeplinea

demnitatea de clucer în 1713 (*Condica lui Constantin Mavrocordat*, nr. 1391).

⁴¹ Zoe sau Zoia s-a măritat cu vornicul Constantin Miculescu (Elena Chiaburu, „*Sofronie Miculescu-ierarhul unionist și cărturar*”, în „*Carpica*”, XXXXII, 2013, p. 214; Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, p.258).

⁴⁰ Catrina (Ecaterina, Catinca) lui Toader Vârnăv s-a căsătorit cu boierul Vasile Balș de la Ionășeni (*Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 253; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, p. 258).

³⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, XXI, pp. 285-298; E. Nicolau, *op. cit.*, pp. 259-260.

³⁸ Toader Vârnăv al treilea vistier și medelnicer, fiul lui Sandu Vârnăv, s-a căsătorit cu Safta Lascăr, nepoată a lui Vasile Silion (Deși Vasile Silion îl numește uneori în documente ginere pe Toader Vârnăv, ultimul îi era de fapt nepot). A primit o zestre consistentă de la socrii săi și și-a stabilit reședința la Liteni – Suceava (Despre el a se vedea: Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, pp. 236-237; *Creșterea colecțiilor în anul 1907*, p. 222; *Ibidem*, 1908, p. 87; N. Iorga, *Studii și documente.*, XXII, p. 132, XXI, pp. 285-298; Dimitrie Dan, „*Inscripția de pe piatra mormântală a Silionestilor de la m-rea Sucevița*”, în AG, II (ediție anastasică), Iași, 2007, pp. 68-69; Mircea Ciubotaru, „*Neamul boierilor Silion în sec. al XVI-lea - al XVIII-lea*”, în „*Prutul*”, nr. 51-52, 2013, pp. 19-21. Este confundat uneori cu Toader stolnicul.

³⁷ Maria Zmucilă, soră a lui Ilie Zmucilă (nepot al lui Savin Zmucilă ban). Vezi și notele privitoare la Ioniță Vârnăv, fiul lui Pavel Vârnăv.

³⁶ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, 1931, p. 103.

³⁵ *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 2211.

³⁴ N. Iorga, *Dimitrie Cantemir*, p. 218.

³³ *Creșterea colecțiilor în anul 1905*, p. 121; CDM, V, nr.1444; Dimitrie Dan, *Mănăstirea și comuna Putna*, 1913, p. 59.

³² Lui Toader îi este asociată calitatea de stolnic, dar și părerea majoritară că ar fi decedat în 1744 (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 143; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44). De asemenea, pe o spiță din 1840 sunt consemnați ca și copii ai săi următorii: Ioniță-călugăr, Maria-căs. Movilă, Catrina-căs. Condrachi și Iliana-căs. Kazimir (D. Furnică, *op. cit.*). Irimia Vârnăv îndeplinea

demnitatea de clucer în 1713 (*Condica lui Constantin Mavrocordat*, nr. 1391).

³¹ Zoe sau Zoia s-a măritat cu vornicul Constantin Miculescu (Elena Chiaburu, „*Sofronie Miculescu-ierarhul unionist și cărturar*”, în „*Carpica*”, XXXXII, 2013, p. 214; Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, p.258).

³⁰ Catrina (Ecaterina, Catinca) lui Toader Vârnăv s-a căsătorit cu boierul Vasile Balș de la Ionășeni (*Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 253; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, p. 258).

²⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, XXI, pp. 285-298; E. Nicolau, *op. cit.*, pp. 259-260.

²⁸ Toader Vârnăv al treilea vistier și medelnicer, fiul lui Sandu Vârnăv, s-a căsătorit cu Safta Lascăr, nepoată a lui Vasile Silion (Deși Vasile Silion îl numește uneori în documente ginere pe Toader Vârnăv, ultimul îi era de fapt nepot). A primit o zestre consistentă de la socrii săi și și-a stabilit reședința la Liteni – Suceava (Despre el a se vedea: Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, pp. 236-237; *Creșterea colecțiilor în anul 1907*, p. 222; *Ibidem*, 1908, p. 87; N. Iorga, *Studii și documente.*, XXII, p. 132, XXI, pp. 285-298; Dimitrie Dan, „*Inscripția de pe piatra mormântală a Silionestilor de la m-rea Sucevița*”, în AG, II (ediție anastasică), Iași, 2007, pp. 68-69; Mircea Ciubotaru, „*Neamul boierilor Silion în sec. al XVI-lea - al XVIII-lea*”, în „*Prutul*”, nr. 51-52, 2013, pp. 19-21. Este confundat uneori cu Toader stolnicul.

²⁷ Maria Zmucilă, soră a lui Ilie Zmucilă (nepot al lui Savin Zmucilă ban). Vezi și notele privitoare la Ioniță Vârnăv, fiul lui Pavel Vârnăv.

²⁶ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, 1931, p. 103.

²⁵ *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 2211.

²⁴ N. Iorga, *Dimitrie Cantemir*, p. 218.

²³ *Creșterea colecțiilor în anul 1905*, p. 121; CDM, V, nr.1444; Dimitrie Dan, *Mănăstirea și comuna Putna*, 1913, p. 59.

²² Lui Toader îi este asociată calitatea de stolnic, dar și părerea majoritară că ar fi decedat în 1744 (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 143; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44). De asemenea, pe o spiță din 1840 sunt consemnați ca și copii ai săi următorii: Ioniță-călugăr, Maria-căs. Movilă, Catrina-căs. Condrachi și Iliana-căs. Kazimir (D. Furnică, *op. cit.*). Irimia Vârnăv îndeplinea

demnitatea de clucer în 1713 (*Condica lui Constantin Mavrocordat*, nr. 1391).

²¹ Zoe sau Zoia s-a măritat cu vornicul Constantin Miculescu (Elena Chiaburu, „*Sofronie Miculescu-ierarhul unionist și cărturar*”, în „*Carpica*”, XXXXII, 2013, p. 214; Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, p.258).

²⁰ Catrina (Ecaterina, Catinca) lui Toader Vârnăv s-a căsătorit cu boierul Vasile Balș de la Ionășeni (*Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 253; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, p. 258).

¹⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, XXI, pp. 285-298; E. Nicolau, *op. cit.*, pp. 259-260.

¹⁸ Toader Vârnăv al treilea vistier și medelnicer, fiul lui Sandu Vârnăv, s-a căsătorit cu Safta Lascăr, nepoată a lui Vasile Silion (Deși Vasile Silion îl numește uneori în documente ginere pe Toader Vârnăv, ultimul îi era de fapt nepot). A primit o zestre consistentă de la socrii săi și și-a stabilit reședința la Liteni – Suceava (Despre el a se vedea: Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, pp. 236-237; *Creșterea colecțiilor în anul 1907*, p. 222; *Ibidem*, 1908, p. 87; N. Iorga, *Studii și documente.*, XXII, p. 132, XXI, pp. 285-298; Dimitrie Dan, „*Inscripția de pe piatra mormântală a Silionestilor de la m-rea Sucevița*”, în AG, II (ediție anastasică), Iași, 2007, pp. 68-69; Mircea Ciubotaru, „*Neamul boierilor Silion în sec. al XVI-lea - al XVIII-lea*”, în „*Prutul*”, nr. 51-52, 2013, pp. 19-21. Este confundat uneori cu Toader stolnicul.

¹⁷ Maria Zmucilă, soră a lui Ilie Zmucilă (nepot al lui Savin Zmucilă ban). Vezi și notele privitoare la Ioniță Vârnăv, fiul lui Pavel Vârnăv.

¹⁶ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, 1931, p. 103.

¹⁵ *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 2211.

¹⁴ N. Iorga, *Dimitrie Cantemir*, p. 218.

¹³ *Creșterea colecțiilor în anul 1905*, p. 121; CDM, V, nr.1444; Dimitrie Dan, *Mănăstirea și comuna Putna*, 1913, p. 59.

¹² Lui Toader îi este asociată calitatea de stolnic, dar și părerea majoritară că ar fi decedat în 1744 (Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 143; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44). De asemenea, pe o spiță din 1840 sunt consemnați ca și copii ai săi următorii: Ioniță-călugăr, Maria-căs. Movilă, Catrina-căs. Condrachi și Iliana-căs. Kazimir (D. Furnică, *op. cit.*). Irimia Vârnăv îndeplinea

demnitatea de clucer în 1713 (*Condica lui Constantin Mavrocordat*, nr. 1391).

¹¹ Zoe sau Zoia s-a măritat cu vornicul Constantin Miculescu (Elena Chiaburu, „*Sofronie Miculescu-ierarhul unionist și cărturar*”, în „*Carpica*”, XXXXII, 2013, p. 214; Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, p.258).

¹⁰ Catrina (Ecaterina, Catinca) lui Toader Vârnăv s-a căsătorit cu boierul Vasile Balș de la Ionășeni (*Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 253; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, p. 258).

⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, XXI, pp. 285-298; E. Nicolau, *op. cit.*, pp. 259-260.

⁸ Toader Vârnăv al treilea vistier și medelnicer, fiul lui Sandu Vârnăv, s-a căsătorit cu Safta Lascăr, nepoată a lui Vasile Silion (Deși Vasile Silion îl numește uneori în documente ginere pe Toader Vârnăv, ultimul îi era de fapt nepot). A primit o zestre consistentă de la socrii săi și și-a stabilit reședința la Liteni – Suceava (Despre el a se vedea: Eugen D. Nicolau, *op. cit.*, pp. 236-237;

ctitor la Sihăstria Putnei⁷⁵. Constantin Vârnav medelnicer și ban -fiul lui Ioniță Vârnav jîtnicer, a fost cunoscut în epocă mai ales prin cea din urmă demnitate⁷⁶. A fost confundat uneori cu medelnicerul Constantin (Costache) Vârnav⁷⁷, fiul lui Sandu Vârnav. S-a căsătorit cu Safta Luca (Adam) și a avut numeroși urmași⁷⁸.

Din lipsă de informații, în stadiul actual al cercetării noastre nu îi putem stabili filiația căsătorit cu Safta Luca (Adam) și a avut numeroși urmași⁷⁸.

uneori cu medelnicerul Constantin (Costache) Vârnav⁷⁷, fiul lui Sandu Vârnav. S-a jîtnicer, a fost cunoscut în epocă mai ales prin cea din urmă demnitate⁷⁶. A fost confundat ctitor la Sihăstria Putnei⁷⁵. Constantin Vârnav medelnicer și ban -fiul lui Ioniță Vârnav

era o persoană cunoscută în anturajul curții domnești. În 1645 și 1650 se arată că era cumnat cu Panaioti⁸³. Soția sa, Irina Vârnavoia⁸⁴, era fiică a Aniței Silion, nepoată a lui Alexa Arapul postelnic⁸⁵. În acest

reședința la Pitulășeni -Dolina, sat pe care fiul său -Canstantin banul, îl stăpânea în 1774 (*Moldova în*

⁷¹ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, pp. 70-110 (vezi indice); Idem, *Surete și izvoade*, XXV, pp. 62-63; I. Marinescu, „Copii de documente din diferite arhive”, în *BCIR*, VIII, 1929, pp. 140-141. Spre sfârșitul vieții, probabil după moartea soției, Ioniță Vârnav s-a călugărit sub numele de Iacov (*Colecția*

Achiziții Noi, 25/II, nr. 1807; documentul este datat incorect).

⁷² Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, p. 84; *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, II, p. 573.

⁷³ A fost căsătorită cu negustorul Radu Boteanu (Marius Chelcu, „Familia Tudori: negustori ieșeni și ctitoriile lor (din secolul al XVIII-lea)”, în *ASUI*, istorie, LXI, 2015, p. 116.

⁷⁴ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, p. 84. Catrina s-a căsătorit (ante 27 feb. 1756) cu negustorul Ioniță Tudori din Iași, fiul lui Constantin Tuduri cupeț și al Catrinei Tăbărtă (soacra și nora aveau același

prenume): Mihai Costăchescu, „Sâneștii. Schiță istorică”, în „*Ioan Neculce*”, IV, 1924, pp. 40-43; Gh. Ghibănescu, „Documente”, în „*Ioan Neculce*”, I, 1921, pp. 115-116); Marius Chelcu, *op. cit.*, pp. 115-

⁷⁵ Monah Alexie Cojocaru, „*Pomelnicul Sihăstriei Putnei (1768)*”, în *AnP*, X/2, 2014, p. 334.

⁷⁶ Este semnalat în documente între 1760 și 1796 de regulă ca hotarnic sau în calitate de beneficiar al unor proprietăți (*Ioan Neculce*, IX, 1931, p. 38, III, 1923, p. 160; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*,

XII, pp. 23, 29-30, 46 și 52, XXII, p. 114, XXIII, pp. 35-36, 83 și 86; *Creșterea colecțiilor în anul 1910*, p. 285, 1915, p. 66; T. Codrescu, *Uricariul*, VI, Iași, 1875, p. 264, XXV, 1895, p. 184.

⁷⁷ Vezi nota 54.

⁷⁸ Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 144 (unde consemnează că soția lui C. Vârnav a fost Safta Sturza) și 152 (unde se precizează corect: Safta Luca). Pomelnicul bisericii din satul Vorona-Mare, com. Vorona, jud. Botoșani, amintește doar de Safta, fără a-i preciza originea. Se pare că a fost logodit și cu Zoia, fiica paharnicului Vasile Adam (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, IX, pp. 360-361). Copiii săi au fost Ioniță (de la Tudora), Manolache (stabilit în Basarabia), Petrache (mort în 1839), Zoia căs. Balș, Ileana căs. Roset, Smaranda căs. Donici, Marioara căs. Krupenschi (Vorona-Botoșani), Safta căs. Cantacuzino.

⁷⁹ *CDM*, II, nr. 1912.

⁸⁰ *Ibidem*, nr. 1992.

⁸¹ Vezi nota 20.

⁸² *DRH*, A, XXVIII, nr. 556.

⁸³ *Ibidem*, nr. 29; *CDM*, Supl. I, nr. 668.

⁸⁴ D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII.

⁸⁵ BAR, *Documente istorice*, IV/11 (doc. 18 ian 1706); *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 88; Mircea Ciubotaru, *op. cit.*, p. 19, nota 36 (acel Vârnav „necunoscut” era Dumitrașcu, soțul Irinei).

ctitor la Sihăstria Putnei⁷⁵. Constantin Vârnav medelnicer și ban -fiul lui Ioniță Vârnav jîtnicer, a fost cunoscut în epocă mai ales prin cea din urmă demnitate⁷⁶. A fost confundat uneori cu medelnicerul Constantin (Costache) Vârnav⁷⁷, fiul lui Sandu Vârnav. S-a căsătorit cu Safta Luca (Adam) și a avut numeroși urmași⁷⁸.

Din lipsă de informații, în stadiul actual al cercetării noastre nu îi putem stabili filiația lui Dumitrașcu pitarul⁷⁹, cel care în 1670 era „*poreclit Vârnav*”, și nici cine îi erau părinții lui Pătrașcu Vârnav⁸⁰, consemnat documentar în același an.

Cealaltă ramură a Vârnaveștilor s-a conturat începând cu familia lui Dumitrașcu Vârnav⁸¹. Și acesta și-a avut reședința la Secuieni; nu este semnalat cu funcții boierești. Totuși, uneori apare în documentele domnești cu apelativul „*sluga noastră*”⁸², semn că era o persoană cunoscută în anturajul

curții domnești. În 1645 și 1650 se arată că era cumnat cu Panaioti⁸³. Soția sa, Irina Vârnavoia⁸⁴, era fiică a Aniței Silion, nepoată a lui Alexa Arapul postelnic⁸⁵. În acest

reședința la Pitulășeni -Dolina, sat pe care fiul său -Canstantin banul, îl stăpânea în 1774 (*Moldova în epoca feudalismului*, VII/2, p. 194).

⁷¹ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, pp. 70-110 (vezi indice); Idem, *Surete și izvoade*, XXV, pp. 62-63; I. Marinescu, „Copii de documente din diferite arhive”, în *BCIR*, VIII, 1929, pp. 140-141. Spre sfârșitul vieții, probabil după moartea soției, Ioniță Vârnav s-a călugărit sub numele de Iacov (*Colecția*

Achiziții Noi, 25/II, nr. 1807; documentul este datat incorect).

⁷² Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, p. 84; *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, II, p. 573.

⁷³ A fost căsătorită cu negustorul Radu Boteanu (Marius Chelcu, „Familia Tudori: negustori ieșeni și ctitoriile lor (din secolul al XVIII-lea)”, în *ASUI*, istorie, LXI, 2015, p. 116.

⁷⁴ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, VI/1, p. 84. Catrina s-a căsătorit (ante 27 feb. 1756) cu negustorul Ioniță Tudori din Iași, fiul lui Constantin Tuduri cupeț și al Catrinei Tăbărtă (soacra și nora aveau același

prenume): Mihai Costăchescu, „Sâneștii. Schiță istorică”, în „*Ioan Neculce*”, IV, 1924, pp. 40-43; Gh. Ghibănescu, „Documente”, în „*Ioan Neculce*”, I, 1921, pp. 115-116); Marius Chelcu, *op. cit.*, pp. 115-

118.

⁷⁵ Monah Alexie Cojocaru, „*Pomelnicul Sihăstriei Putnei (1768)*”, în *AnP*, X/2, 2014, p. 334.

⁷⁶ Este semnalat în documente între 1760 și 1796 de regulă ca hotarnic sau în calitate de beneficiar al unor proprietăți (*Ioan Neculce*, IX, 1931, p. 38, III, 1923, p. 160; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*,

XII, pp. 23, 29-30, 46 și 52, XXII, p. 114, XXIII, pp. 35-36, 83 și 86; *Creșterea colecțiilor în anul 1910*, p. 285, 1915, p. 66; T. Codrescu, *Uricariul*, VI, Iași, 1875, p. 264, XXV, 1895, p. 184.

⁷⁷ Vezi nota 54.

⁷⁸ Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, p. 144 (unde consemnează că soția lui C. Vârnav a fost Safta Sturza) și 152 (unde se precizează corect: Safta Luca). Pomelnicul bisericii din satul Vorona-

Mare, com. Vorona, jud. Botoșani, amintește doar de Safta, fără a-i preciza originea. Se pare că a fost logodit și cu Zoia, fiica paharnicului Vasile Adam (Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, IX, pp. 360-

361). Copiii săi au fost Ioniță (de la Tudora), Manolache (stabilit în Basarabia), Petrache (mort în 1839), Zoia căs. Balș, Ileana căs. Roset, Smaranda căs. Donici, Marioara căs. Krupenschi (Vorona-Botoșani), Safta căs. Cantacuzino.

⁷⁹ *CDM*, II, nr. 1912.

⁸⁰ *Ibidem*, nr. 1992.

⁸¹ Vezi nota 20.

⁸² *DRH*, A, XXVIII, nr. 556.

⁸³ *Ibidem*, nr. 29; *CDM*, Supl. I, nr. 668.

⁸⁴ D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII.

⁸⁵ BAR, *Documente istorice*, IV/11 (doc. 18 ian 1706); *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, I, p. 88; Mircea Ciubotaru, *op. cit.*, p. 19, nota 36 (acel Vârnav „necunoscut” era Dumitrașcu, soțul Irinei).

fel, urmașii lui Dumitrașcu Vârnăv s-au înălțat în ierarhia socială și s-au integrat deplin clasei boierești⁸⁶.

Toader Vârnăv, fiul lui Dumitrașcu și al Irinei Vârnăv, a îndeplinit demnitatea de stolnic, între 1680 și 1709⁸⁷. S-a căsătorit cu Paraschiva, fiica lui Pătrășcan clucerul⁸⁸, ce i-a adus ca zestre o jumătate din satul Orășeni-Hârlău⁸⁹.

Toader stolnicul⁹⁰ i-a avut ca fii pe Andrei și Ion⁹¹. Andrei Vârnăv n-a depășit condiția de mazil și a îndeplinit funcții domnești mărunte⁹². Da s-a căsătorit cu Safta Gherghel⁹³, care i-a adus o zestre și o poziție socială importantă⁹⁴. A avut numeroși copii: Dimitrachi mare clucer⁹⁵, Sandu jitnicer⁹⁶, Ioniță⁹⁷, Miron paharnic⁹⁸, Catrina căs. Ioniță Potlog, Tofana căs. Vartic⁹⁹.

Din ramura lui Toader Vârnăv stolnicul s-a desprins familia scriitorului basarabean Teodor Vârnăv. Copiii lui Sandu, fiul lui Andrei, au fost: Toader paharnic, Constantin sulger, Costache, Elisabeta căs. Tudorache Ciurea și Safta căs. Șendrea¹⁰⁰.

În secolul al XIX-lea au evoluat și au creat nume de prestigiu ale familiei Vârnăv. În acest sens îl amintim pe banul Vasile Vârnăv, care a trăit lângă Dorohoi. El a făcut o notă aparte în epocă fiindcă, deși a trăit departe de efervescența politică a Moldovei, s-a dedicat total culturii din acea perioadă. A tradus și prelucrat lucrări din limbile greacă, franceză și italiană: literatură, filozofie și chiar tratate de logică¹⁰¹. A acordat o atenție specială și lucrărilor lui Dimitrie Cantemir¹⁰². „*Câte se arată mai sus pentru limba*

⁸⁶ Toader, Iustina, Maria, Alexandra căs. Sima neșătorul, Alexandru-Sandu și Ionașcu-ginerele lui Constantin Ciute (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII; BAR, *Documente istorice*, IV/11). La 15 ianuarie 1664, Dumitrașcu Vârnăv era mort; doar soția sa și copiii participau la întocmirea unei act.

⁸⁷ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁸⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; CDM, IV, nr. 2162 și 2169, V, nr. 81; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, III, 2010, p. 141.

⁸⁹ CDM, V, nr. 81.

⁹⁰ A fost confundat adesea cu Toader Vârnăv, fiul lui Sandu Vârnăv și nepot al lui Ștefan Vârnăv. De asemenea, nu avem convingerea că Toader, fiul lui Ștefan Vârnăv, a fost stolnic.

⁹¹ Ion Vârnăv s-a călugărit sub numele de Isaiia (N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129 și 131).

⁹² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁹³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XIV, pp. 51-51 și XLV-CLVI.

⁹⁴ *Ibidem*.

⁹⁵ G. Ștrempel, *op. cit.*, II, p. 454; N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-131, 230. Era considerat frate mai mare.

⁹⁶ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44.

⁹⁷ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 129-131.

⁹⁸ *Ibidem*, p. 128-130, 138; Florin Marinescu și colab, *Documents greco-romains le fond Mourouzi d' Athens*, Athens-Bucarest, 1991, nr. 103, 114, 123, 127, 161, 165, 168,; T. Codrescu, *Uricariul*, XXI, p. 375; T. Bulat, *op. cit.*, p. 155; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI și CLXXXIV. A fost căsătorit cu Balașa Cheșco.

⁹⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-130; T. Bălan, *op. cit.*, V, p. 189.

¹⁰⁰ Teodor Vârnăv, *Istoria vieții mele*, București, 1908, pp. 10-17 și 127-128; Artur Gorovei, „*Contribuții la biografia lui Constantin Stamati*”, în AARMSL, V, 1931, p. 228; A.D.Xenopol, *op. cit.*

¹⁰¹ N. Cartoian, *Cărțile populare în literatura română*, II, București, Edit. pentru literatură și artă, 1938, p. 357; N. Iorga, *Istoria literaturii române*, II, București, 1938, p. 439. G. Ștrempel, *op. cit.*, I, p. 55-57, 78 și 108. Vezi și nota 53.

¹⁰² D.Cantemir, *Descrierea Moldovei*, ediție Miron Nicolescu, București, 1909, p. 9. Vezi și *supra*.

¹⁰² D.Cantemir, *Descrierea Moldovei*, ediție Miron Nicolescu, București, 1909, p. 9. Vezi și *supra*.

¹⁰¹ N. Cartoian, *Cărțile populare în literatura română*, II, București, Edit. pentru literatură și artă, 1938, p. 357; N. Iorga, *Istoria literaturii române*, II, București, 1938, p. 439. G. Ștrempel, *op. cit.*, I, p. 55-57, 78 și 108. Vezi și nota 53.

¹⁰⁰ Teodor Vârnăv, *Istoria vieții mele*, București, 1908, pp. 10-17 și 127-128; Artur Gorovei, „*Contribuții la biografia lui Constantin Stamati*”, în AARMSL, V, 1931, p. 228; A.D.Xenopol, *op. cit.*

⁹⁹ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-130; T. Bălan, *op. cit.*, V, p. 189.

⁹⁸ Teodor Vârnăv, *Istoria vieții mele*, București, 1908, pp. 10-17 și 127-128; Artur Gorovei, „*Contribuții la biografia lui Constantin Stamati*”, în AARMSL, V, 1931, p. 228; A.D.Xenopol, *op. cit.*

⁹⁷ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 129-131.

⁹⁶ N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129; Gh. Bezviconi, *Din trecutul nostru*, III, p. 44.

⁹⁵ G. Ștrempel, *op. cit.*, II, p. 454; N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-131, 230. Era considerat frate mai mare.

⁹⁴ *Ibidem*.

⁹³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XIV, pp. 51-51 și XLV-CLVI.

⁹² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁹¹ Ion Vârnăv s-a călugărit sub numele de Isaiia (N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129 și 131).

⁹⁰ A fost confundat adesea cu Toader Vârnăv, fiul lui Sandu Vârnăv și nepot al lui Ștefan Vârnăv. De asemenea, nu avem convingerea că Toader, fiul lui Ștefan Vârnăv, a fost stolnic.

⁸⁹ CDM, V, nr. 81.

⁸⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; CDM, IV, nr. 2162 și 2169, V, nr. 81; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, III, 2010, p. 141.

⁸⁷ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁸⁶ Toader, Iustina, Maria, Alexandra căs. Sima neșătorul, Alexandru-Sandu și Ionașcu-ginerele lui Constantin Ciute (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII; BAR, *Documente istorice*, IV/11). La 15 ianuarie 1664, Dumitrașcu Vârnăv era mort; doar soția sa și copiii participau la întocmirea unei act.

⁸⁵ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁸⁴ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XIV, pp. 51-51 și XLV-CLVI.

⁸³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁸² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁸¹ Ion Vârnăv s-a călugărit sub numele de Isaiia (N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129 și 131).

⁸⁰ A fost confundat adesea cu Toader Vârnăv, fiul lui Sandu Vârnăv și nepot al lui Ștefan Vârnăv. De asemenea, nu avem convingerea că Toader, fiul lui Ștefan Vârnăv, a fost stolnic.

⁷⁹ CDM, V, nr. 81.

⁷⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁷⁷ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁷⁶ Toader, Iustina, Maria, Alexandra căs. Sima neșătorul, Alexandru-Sandu și Ionașcu-ginerele lui Constantin Ciute (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII; BAR, *Documente istorice*, IV/11). La 15 ianuarie 1664, Dumitrașcu Vârnăv era mort; doar soția sa și copiii participau la întocmirea unei act.

⁷⁵ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁷⁴ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XIV, pp. 51-51 și XLV-CLVI.

⁷³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁷² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁷¹ Ion Vârnăv s-a călugărit sub numele de Isaiia (N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129 și 131).

⁷⁰ A fost confundat adesea cu Toader Vârnăv, fiul lui Sandu Vârnăv și nepot al lui Ștefan Vârnăv. De asemenea, nu avem convingerea că Toader, fiul lui Ștefan Vârnăv, a fost stolnic.

⁶⁹ CDM, V, nr. 81.

⁶⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; CDM, IV, nr. 2162 și 2169, V, nr. 81; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, III, 2010, p. 141.

⁶⁷ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁶⁶ Toader, Iustina, Maria, Alexandra căs. Sima neșătorul, Alexandru-Sandu și Ionașcu-ginerele lui Constantin Ciute (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII; BAR, *Documente istorice*, IV/11). La 15 ianuarie 1664, Dumitrașcu Vârnăv era mort; doar soția sa și copiii participau la întocmirea unei act.

⁶⁵ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁶⁴ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XIV, pp. 51-51 și XLV-CLVI.

⁶³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁶² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁶¹ Ion Vârnăv s-a călugărit sub numele de Isaiia (N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129 și 131).

⁶⁰ A fost confundat adesea cu Toader Vârnăv, fiul lui Sandu Vârnăv și nepot al lui Ștefan Vârnăv. De asemenea, nu avem convingerea că Toader, fiul lui Ștefan Vârnăv, a fost stolnic.

⁵⁹ CDM, V, nr. 81.

⁵⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; CDM, IV, nr. 2162 și 2169, V, nr. 81; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, III, 2010, p. 141.

⁵⁷ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁵⁶ Toader, Iustina, Maria, Alexandra căs. Sima neșătorul, Alexandru-Sandu și Ionașcu-ginerele lui Constantin Ciute (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII; BAR, *Documente istorice*, IV/11). La 15 ianuarie 1664, Dumitrașcu Vârnăv era mort; doar soția sa și copiii participau la întocmirea unei act.

⁵⁵ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁵⁴ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XIV, pp. 51-51 și XLV-CLVI.

⁵³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁵² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁵¹ Ion Vârnăv s-a călugărit sub numele de Isaiia (N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129 și 131).

⁵⁰ A fost confundat adesea cu Toader Vârnăv, fiul lui Sandu Vârnăv și nepot al lui Ștefan Vârnăv. De asemenea, nu avem convingerea că Toader, fiul lui Ștefan Vârnăv, a fost stolnic.

⁴⁹ CDM, V, nr. 81.

⁴⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; CDM, IV, nr. 2162 și 2169, V, nr. 81; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, III, 2010, p. 141.

⁴⁷ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁴⁶ Toader, Iustina, Maria, Alexandra căs. Sima neșătorul, Alexandru-Sandu și Ionașcu-ginerele lui Constantin Ciute (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII; BAR, *Documente istorice*, IV/11). La 15 ianuarie 1664, Dumitrașcu Vârnăv era mort; doar soția sa și copiii participau la întocmirea unei act.

⁴⁵ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

⁴⁴ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XIV, pp. 51-51 și XLV-CLVI.

⁴³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁴² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; *Condica lui Constantin Mavrocordat*, II, nr. 801, III, nr. 627, 3190; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750, 2679, 2891 și 2907.

⁴¹ Ion Vârnăv s-a călugărit sub numele de Isaiia (N. Iorga, *Studii și documente*, VII, pp. 128-129 și 131).

⁴⁰ A fost confundat adesea cu Toader Vârnăv, fiul lui Sandu Vârnăv și nepot al lui Ștefan Vârnăv. De asemenea, nu avem convingerea că Toader, fiul lui Ștefan Vârnăv, a fost stolnic.

³⁹ CDM, V, nr. 81.

³⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, pp. CLXXX - CLXXXI; CDM, IV, nr. 2162 și 2169, V, nr. 81; *Colecția Achiziții Noi*, 25/II, nr. 1750; Eugen D. Neculau, *op. cit.*, III, 2010, p. 141.

³⁷ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 357; BAR, *Documente istorice*, I/215 și I/250; Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XXV, p. CLXXXI.

³⁶ Toader, Iustina, Maria, Alexandra căs. Sima neșătorul, Alexandru-Sandu și Ionașcu-ginerele lui Constantin Ciute (D. Furnică, *op. cit.*, p. XIII; BAR, *Documente istorice*, IV/11). La 15 ianuarie 1664, Dumitrașcu Vârnăv era mort; doar soția sa și copiii participau la întocmirea unei act.

³⁵ T. Bulat, *Documentele Mănăstirii Văratec*, Chișinău, 1939, p. 104; CDM, III, nr. 2311, IV, nr. 1259, 2089, 2161 și 2162, V, nr. 81 și 862; N. Iorga, *Studii și documente*

grecească să pot zice pe drept cuvânt și pentru a noastră cea moldovenească, că de s-ar lăsa scriitorii noștri de cuvintele grecești, sârbești și turcești, și de ar împrumuta neagiunsul de la latini și italieni, s-ar face și această a noastră limbă romano - moldovenească o limbă pre aleasă și pre frumoasă, după cum este și soru-sa, limba italienească”¹⁰³, spunea Vasile Vârnav. Cât adevăr conține încă această afirmație?

În același veac a trăit și evoluat profesional doctorul Constantin Vârnav, considerat un pionier al școlii românești de medicină¹⁰⁴. De asemenea, spre sfârșitul secolului al XIX-lea, s-a afirmat Gheorghe Vârnav Liteanu¹⁰⁵, fost negociator al României în timpul Congresului de la Berlin (iunie 1878) și primul ambasador al țării noastre în capitala germană.

Mots-cléf: *boyars, famille Varnav, Secuieni, 16e - 18e siècles, gouverneurs, arbre généalogique.*

LES BOYARDS VÂRNAV DANS LES XVII-e – XVIII-e SIÈCLES

(Résumé)

Dans la seconde moitié du XVIe siècle, est mentionnée en Moldavie la famille Vârnav. L'origine ethnique de ces boyards n'est pas claire. Vers le milieu du dix-septième siècle, ils ont été formés deux branches du arbre généalogique qui, par des alliances matrimoniales, ont intégré les influentes familles boyard du pays. Leurs représentants ont occupé des postes importants dans l'état et ont ensuite rejoint ceux qui ont participé à la modernisation de la Roumanie.

¹⁰³ Adaos la traducerea „Logicii lui Condillac”.
¹⁰⁴ D.R. Rosetti, *Dicționarul contemporanilor*, București, 1897, p. 190.
¹⁰⁵ Vasile Gliga, *Diplomația românească în slujba independenței*, edit. Politică, București, 1977, p. 212; *Documente privind istoria militară a poporului român*, vol. IV, ed. de Constantin Căzănișteanu, București, edit. Militară, 1974, nr. 64, 68, 212 și pp. XIII și XXXI.

Dans la seconde moitié du XVIe siècle, est mentionnée en Moldavie la famille Vârnav. L'origine ethnique de ces boyards n'est pas claire. Vers le milieu du dix-septième siècle, ils ont été formés deux branches du arbre généalogique qui, par des alliances matrimoniales, ont intégré les influentes familles boyard du pays. Leurs représentants ont occupé des postes importants dans l'état et ont ensuite rejoint ceux qui ont participé à la modernisation de la Roumanie.

(Résumé)

LES BOYARDS VÂRNAV DANS LES XVII-e – XVIII-e SIÈCLES

Mots-cléf: *boyars, famille Varnav, Secuieni, 16e - 18e siècles, gouverneurs, arbre généalogique.*

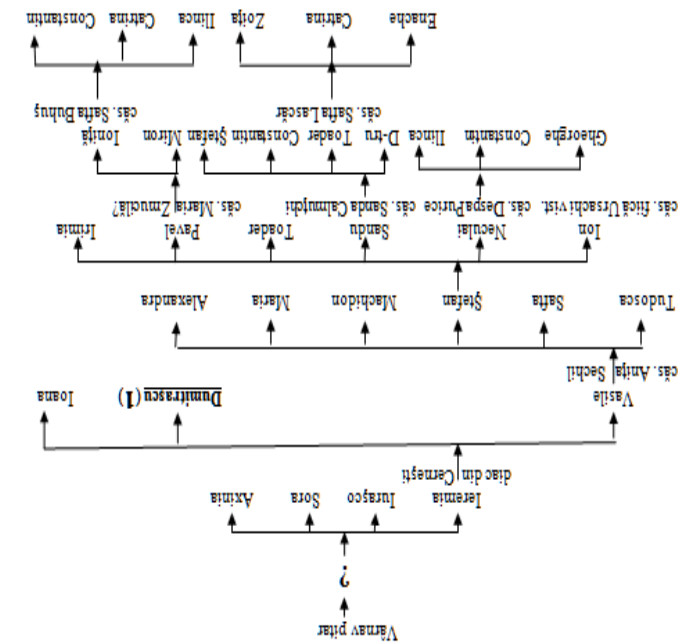
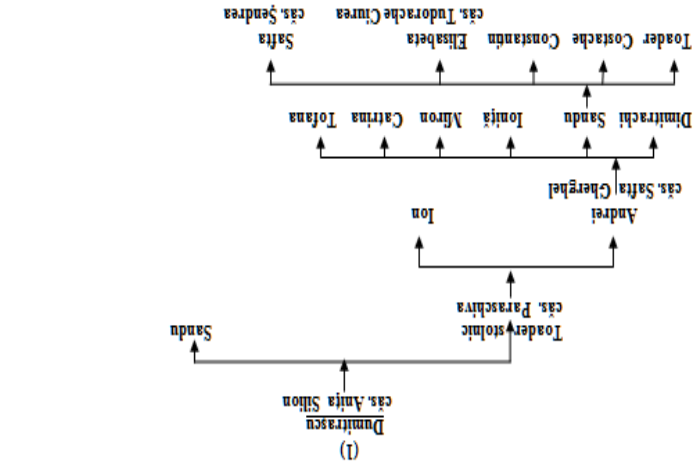
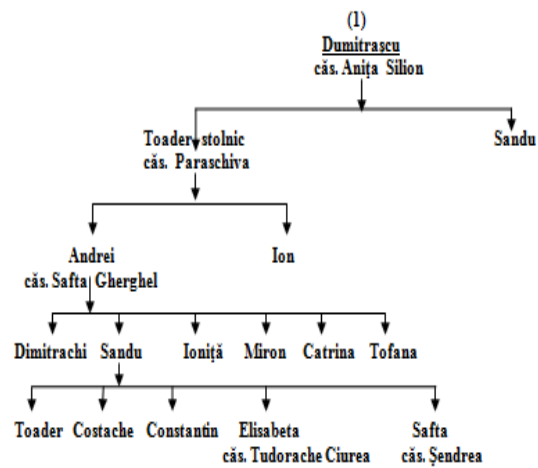
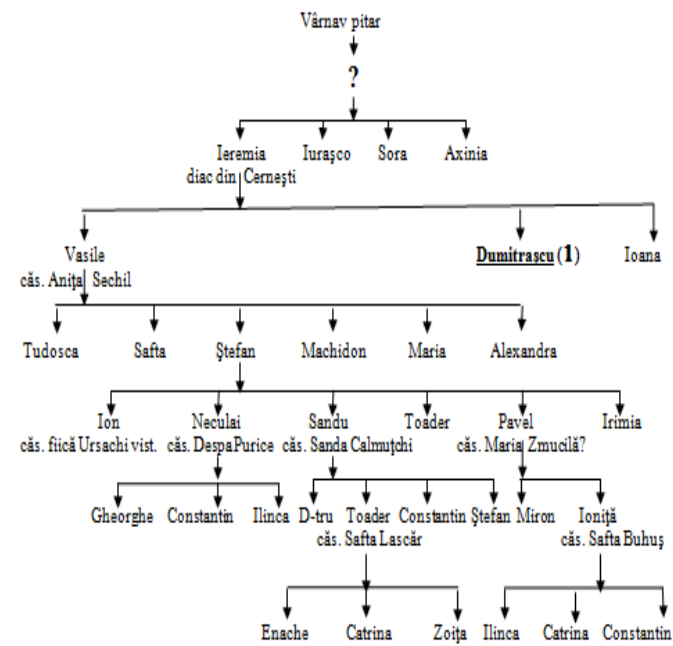
In același veac a trăit și evoluat profesional doctorul Constantin Vârnav, considerat un pionier al școlii românești de medicină¹⁰⁴. De asemenea, spre sfârșitul secolului al XIX-lea, s-a afirmat Gheorghe Vârnav Liteanu¹⁰⁵, fost negociator al României în timpul Congresului de la Berlin (iunie 1878) și primul ambasador al țării noastre în capitala germană.

¹⁰³ Adaos la traducerea „Logicii lui Condillac”.

¹⁰⁴ D.R. Rosetti, *Dicționarul contemporanilor*, București, 1897, p. 190.

¹⁰⁵ Vasile Gliga, *Diplomația românească în slujba independenței*, edit. Politică, București, 1977, p. 212; *Documente privind istoria militară a poporului român*, vol. IV, ed. de Constantin Căzănișteanu, București, edit. Militară, 1974, nr. 64, 68, 212 și pp. XIII și XXXI.

Familia Vârnav

Familia Vârnav